

[Automatisk tekstet av Autotekst med NB Whisper. Kan inneholde feil.]

[Hans Geir Aasmundsen]

Hei, du lytter til Refill, podkasten om religion, filosofi og livssyn.

[Alessandro Falcetta]

En podkastserie fra Universitetet i Stavanger.

[Geir]

Mitt navn er Hans Geir Aasmundsen.

Jeg er religionsviter, og er mest opptatt av religion og filosofi ute i samfunnet, i politikken, kulturen, jussen og vitenskapen.

[Alessandro]

Og jeg heter Alessandro Falcetta.

Jeg er teolog, og er mest opptatt av religion og filosofi på skolen, i hverdagen, i troslivet og lokalsamfunnet.

Velkommen til en ny Rifill-episode.

I dag skal vi snakke om relasjoner. Anerkjennelse og til og med kjærlighet i skolen.

Hva betyr det egentlig?

Og hvordan kan lærere skape et klasserom der elevene føler seg sett og verdsatt?

Den 20.8.2025 publiserte forskning.no artikkelen «Dette gjør at elevene blir glade i læreren sin».

Artikkelen er basert på et intervju med Øystein Nybøe, universitetslektor ved Universitetet i Stavanger, og fikk stor oppmerksomhet. Over 16 000 treff bare den første uka!

Nybøe deltok også i debatt med blant andre Sylvi Listhaug og Kari Nessa Nordtun i programmet Nyhetskompaniet på TV2.

Vi er veldig glade for at Øystein Nybøe har takket ja til å være med i en Refil-episode.

Velkommen, Øystein.

[Øystein Nybøe]

Tusen takk.

[Alessandro]

Du, Øystein, var du overraska over oppmerksomhet som forskningen din har vekket?

[Øystein]

Ja, det må jeg si.

For det å få oppmerksomhet på forskningen sin er jo noe en ønsker.

En ønsker at forskningen skal bli publisert og komme ut, sånn at folk kan ta stilling til det, bry seg om og lære noe.

Og når du holder på med doktorgraden ... I sommer som var, hadde jeg holdt på i fire år.

Og du sitter mye aleine.

Du snakker med veiledere, du er på konferanser og snakker med andre.

Du har lite kontakt med på en måte et vanlig publikum.

Det som skjedde, var at jeg var med på en sånn forsknings-Grand Prix.

Og da, i kjølvannet av den, ble jeg kontakta gjennom et intervju som ble publisert på forskning.no.

Og jeg svarte på ting der og tenkte ikke så mye over det før den ble publisert.

Det var jeg ikke klar over datoen da den skulle komme.

Plutselig var den der.

Og det var mye oppmerksomhet.

Og så var jo vinklingen er jo på en måte redaksjonell.

Det er òg interessant.

Det er jo ikke mine ord alt her, så jeg reagerte jo liksom på overskriften.

Jeg forsker ikke på hvordan elevene skal bli glade i læreren sin, som på en måte var tittelen.

Det er det jeg har sagt, liksom.

Men når jeg har lest innholdet i intervjuet, så er det jo saklig, og det kommer fram det som stemmer med det jeg har forska på.

Og når TV 2 tar kontakt, og jeg får sitte live direkte i stua hjemme, via skjerm, så kjente jeg jo på de nervene og det å klare å tenke ...

... klart å være presis, fordi du har kun nesten ... Du må svare i enstavelsesord i korte setninger.

Veldig presist.

Men da hadde jeg heldigvis fått gode tips fra andre folk på UiS, og kommunikasjonsavdelingen, om å øve på å forberede meg på det.

Så det gikk bra.

Det var kjekt.

[Alessandro]

Glimrende.

Men jeg tror vi kanskje skal legge lenken i episodebeskrivelsene til intervjuet du hadde på TV 2, om dette er tilgjengelig.

Jeg tror det er det.

[Øystein]

TV 2 har en komplisert måte å legge opp medieinnhold på.

Men forskning.no ligger ute.

Og artikkelen som er grunnlaget for dette, ble publisert dagen etter TV 2.

Så artikkelen er jo åpen og offentlig.

[Alessandro]

Flott.

Da vi legger alt dette i beskrivelsen til episoden.

Det er absolutt.

Det gjør vi.

Ja, det å være glad i ... Da jeg må spørre akkurat som på forskning.no hva er det som gjør at elevene dine blir glade i læreren sin?

[Øystein]

Ja, det var akkurat det.

Det er jo sånn ... Hva er det som faktisk gjør at vi blir glade i noen?

Det er et kjempestort spørsmål, og det er sannsynligvis ikke helt likt for alle mennesker.

Likevel har dette med at elevene blir glade i læreren sin, ganske stor betydning for en del elever, nettopp fordi det henger sammen med elevens trivsel, og det henger òg sammen med læring.

Og jeg tenker at ... to av de nøkkelordene som henger sammen med å være glad i læreren, er trygghet, og det andre er omsorg.

Først, noen elever, ja, mange elever, er jo trygge i seg selv når de er på skolen.

Og de er også trygge på andre mennesker.

Og de har dermed lett for å vise omsorg for andre, og de har lett for å bli glade i læreren sin.

Fordi de er allerede klar til å bli glad i noen.

Mens andre elever, de trenger å bli trygge.

Av at læreren først på en måte skaper visshet om at læreren er glad i eleven.

Så når læreren klarer å vise dette og trygge eleven på at jo, jeg bryr meg om deg, jeg vil deg vel, jeg vil hjelpe deg ... Da kan jeg lære, erfare ... at læreren vil meg vel, og gjerne stoler på at læreren vil meg vel.

Og dette er for mange elever et slags grunnlag som gjør at de da igjen viser omsorg og er glad i læreren sin, fordi læreren viser det først.

Det er iallfall det jeg finner i min forskning, at elevene forteller jo om dette.

At ... 'Jo, jeg liker læreren min, fordi jeg vet at læreren liker meg'.

Eller at læreren min er glad i meg, og derfor viser jeg at jeg er glad i læreren min.

Og så er det ulike måter å være glad i noen på.

Det er ulike typer kjærlighet.

For meg kan du snakke om å være glad i noen.

Så kan vi forstå det på ulike måter.

Det er ulike måter å være glad i folk på.

Og i skolen så er det jo ikke læreren sitt hovedmål at elevene skal bli glade i læreren sin.

Det er ikke derfor du blir lærer, fordi du ønsker at noen skal elske deg tilbake.

Det blir på en måte en skivebom, da.

Men ett hovedmål er kanskje heller at læreren skal bidra til at elevene blir trygge på seg sjøl, trygge på de andre elevene, men òg trygge på læreren.

Fordi når en er trygg ... da er en òg i stand til å lære.

For å gjøre elevene trygge er det noen lærere som allerede i sin praksis viser omsorg og tillit, samtidig som de viser at de er til å stole på.

Da kan elevene bli trygge på at her er det trygt å lære, og samtidig blir noen elever da glade i læreren sin.

[Alessandro]

Du snakker om trygghet, du snakker om omsorg.

Og egentlig har din forskning funnet et begrep som er sentralt for å ... Som ligger under denne omsorgen og tryggheten.

Og dette begrepet du bruker, er anerkjennelse.

Hva er anerkjennelse?

Hvordan kobles dette til trygghet og til omsorg?

[Øystein]

Det er et viktig spørsmål.

La oss se om vi kan få dette til da.

Begrepet anerkjennelse ... Jeg har jo vært lærer i barneskolen i 25 år når jeg begynner på min mastergrad.

Jeg har aldri møtt ordet anerkjennelse i pedagogisk sammenheng.

Jeg har ikke lest noen teorier om anerkjennelse da.

Jeg har ikke hatt noe praktisk program der vi har brukt anerkjennelse.

For meg var det nytt, og jeg møter det i litteraturen når jeg studerer den masteren som jeg holdt på med fra 2018 til 2020.

Da blir dette nevnt, og det skrives at en person heter Honneth, som har lagd en teori om anerkjennelse.

Da blir jeg veldig nysgjerrig.

For det de skrev, var noe om at det hadde noe med vår identitet å gjøre.

Det handler om å bli trygg i seg sjøl, fungere godt i lag med andre mennesker.

Dette må jo være noe interessant for oss lærere.

Og da ... Hva gjorde jeg?

Jeg gikk på biblioteket.

Og fant bok.

Og jeg fant ikke norsk, men jeg fant en danskebok om anerkjennelse.

[Alessandro]

Du gikk på biblioteket, og ikke på nett?

For i dag, man går på nett.

Det var veldig kjekt at du gikk på biblioteket.

[Øystein]

Jeg tror jeg googla, men jeg fant ikke boka.

Men jeg fant ut at det fantes ei dansk bok.

Og den fikk jeg lånt på biblioteket.

Og etter at jeg hadde lest den, så fant jeg ut på internett at oi, det fins jo på norsk.

Og da kjøpte jeg den norske boka.

Den kom i 2008.

Men så har jeg etter hvert funnet den engelske, og den kom jo i 1995.

Så det er fra den engelske versjonen av 1995 som er grunnlaget når den ble verdenspublisert.

Selv om den var ferdig i 1992, på tysk.

Men den er det ingen som refererer til.

Da jeg fikk lest dette, og det var den danske boka, var det veldig bra.

For den hadde en veldig spennende innledning av en dansk professor.

Som også satte ting litt i perspektiv.

Og de tre bøkene, den danske, den engelske og den norske, stemmer jo overens.

Og så er det en del oversettelsesproblematikk som jeg tenker er interessant, og som kanskje òg teorien har blitt litt kritisert for.

Det ene er bruk av ordet kjærlighet.

Der er det livet.

[Alessandro]

Som hva er?

På tysk.

Det handler om Axel Honneth, tysk filosof.

[Øystein]

Ja.

Og livet er jo love.

Og når vi setter dette til kjærlighet, så stemmer jo det overens, men han spesifiserer ikke hva den typen kjærlighet er for noe.

Og så er det òg andre ord, som ordet for eksempel selvtillit.

[Alessandro]

Ja.

[Øystein]

Hva er det tyske ordet der? Og hva er det engelske ordet og hva er det norske ordet. Det er ikke sammstemmighet mellom sånne ting. Den må komme litt i dybde, fordi det som Honneth skriver, han referer til Erikson, som snakker om ordet selv trust, det å stole på at jeg er OK, det å tro at jeg er god nok, når det blir oversatt til 'selvtillit' på norsk, så er ikke det det samme.

'Selvtillit' på norsk er mer å være selvsikker og ha en selvsikker opplevelse.

Mens det begrepet som brukes i teorien, er det å stole på å være trygg nok til å tørre å være aleine.

[Alessandro]

Ja vel.

[Øystein]

Det blir noe annet.

[Alessandro]

Men fantastisk.

Så anerkjennelse ... Det er et eller annet som gjør det slik at eleven ... tror at hun ... han er god nok og dør å stå alene.

[Øystein]

Så anerkjennelse er en prosess som er gjensidig, som er å møte et annet menneske som verdifull.

Og da når vi blir møtt som ... Og opplever at ... Oi, den andre opplever meg som verdifull ... Å kjenne på det at du er verdifull, det gjør at du blir trygg i deg.

Ikke at du nødvendigvis blir hovmodig og tror at du er verdensmester.

Men du blir trygg i deg sjøl til å tørre å være aleine og til å tørre å tre inn i fellesskap med andre og si ... ": Her er jeg, jeg er noe.

Jeg vil òg delta.

Jeg er òg en likeverdige."

[Alessandro]

Så det er fantastisk interessant.

Så det er en prosess hvor eleven både kan tørre å stå alene, f.eks.

i vanskelige situasjoner, og delta i fellesskapet.

Ja.

[Øystein]

Det er de to.

[Alessandro]

Og det er en gjensidig prosess.

Så egentlig, du også som lærer ...

[Øystein]

Du merker det.

[Alessandro]

Du merker at du blir anerkjent over eleven, da.

[Øystein]

Det er det læreren forteller om når de snakker om at det ... Det er så givende.

Det er hardt å være lærer, det er slitsomt, og det er stress, og det er vanskelig å stå i tunge relasjoner.

Men så opplever de likevel arbeidet som givende, som meningsfullt.

Og det er nettopp dette som jeg finner i min forskning de forteller om. Det er blikket, det er støtten, det er smilet.

Det er når de ser at eleven blir glad for framgang likevel etter motgang, og at elevene viser tilbake takknemlighet de setter pris på.

Og det er jo på en måte som en gave som læreren kjenner på som kjærlighet og anerkjennelse, som gjør at det er meningsfullt da.

[Alessandro]

Du snakker om et blikk, det kan være et smil.

Så faktisk, praktisk sett, hvordan du som lærer anerkjenner eleven din ...

[Øystein]

Ja, jeg tenker ...

På en måte må vi snakke om hva anerkjennelse er, i dybden først.

[Alessandro]

Ja, du har rett i det.

[Øystein]

Det blir vanskelig å sette det i kontekst.

Sånn som Honnet beskriver anerkjennelse, så bygger han på Hegels teori om anerkjennelse fra tidlig 1800-tallet.

Hegel fikk aldri fullført sin teori, men det gjør Honnet som sitt livsverk.

Da fullfører han den teorien.

Og den består av tre faser.

Og hvis vi tar de tre fasene ... Den første fasen som Honnet kaller for en sfære, det er kjærlighet.

Og den kjærligheten han snakker om ... den er ubetinga.

Det er en kjærlighet ... Når vi opplever at noen er glad i oss uten krav, og at vi stoler på at denne kjærligheten varer ved, til og med når vi er i et annet rom eller på en annen plass, der den andre personen ikke er til stede, så kjenner vi at vi stoler på, og vet at ... Jo, den er glad i meg.

Og det setter oss i stand til å tørre å stole på at jeg er OK, jeg tør være aleine.

Og at jeg er OK nok til å tre inn i nye relasjoner med andre og fellesskap.

Nettopp fordi jeg stoler på at noen er glad i meg.

Og hvis andre kan være glad i meg, da kan jo jeg òg være glad i meg.

Og da tør jeg på en måte å ... framtre som meg, og i skolen, har det veldig stor betydning for elevens deltakelse i fellesskap med de andre.

Hvis eleven stoler på ... Ja, men jeg vet jo at læreren er glad i meg.

Jeg vet jo at læreren bryr seg.

Jeg vet at læreren støtter meg.

Da kan jeg gjerne tørre å si hei til dem, for jeg får hjelp hvis jeg trenger det.

Så du stoler på en måte på det.

Det er kjærlighetssfæren.

Den andre sfæren.

Sfæren ...

Den blir kalt for ulike ting i ulike oversettelser.

Et av ordene blir kalt for rettighetssfæren.

På en måte opplever jeg det som misvisende, fordi det den sfæren handler om, er retten til å opptre som likeverdige.

Jeg vil heller kalle den andre sfæren for likeverdighet.

Det handler om når elever i skolen stoler på kjærligheten og tør å tre inn i lekegrupper med andre i friminuttet.

Det er samarbeid med de andre i klasserommet.

Prosjekt- og teamarbeid og gruppearbeid.

Eller når det er opp og hoppe, gjøre bevegelser, gjøre en dans i klassen.

Tørre å gå forbi den barrieren at dette er flaut, alle ser på meg og tenker at jo, men jeg stoler på at noen bryr seg, så er jeg tørr trent som likeverdige.

Og kreve min rett til å delta, men òg bidra med pliktene som må gjøres.

Begge deler.

Både retten til å delta, men òg pliktene.

Det er likeverdighetssfæren.

Som da bygger på kjærlighetssfæren.

Og den siste sfæren ... kaller Honnet for solidaritet.

Det kan beskrives i skolen som at når elevene opplever læringsmiljøet som trygt ... At 'her er det godt å være.

Jeg tør være meg sjøl'.

Så skjer det noe, og kan skje, en del prosesser som handler om at elever tør være seg sjøl.

Og de tør stå fram med sin sårbarhet.

Elever tror ikke alltid at alle de andre òg er sårbare.

De tror kanskje bare de er sårbare sjøl.

Men hvis da klassemiljøet er trygt, så tør elever ofte vise dette, enten det er at de opplever seg som ikke så flinke fordi de leser seint, eller 'jeg er ikke så god i matte', eller 'jeg har en diagnose som er sånn', eller 'jeg har vanskelig med å få venner'.

Og når elevene tør vise denne sårbarheten,

Så oppstår det som han kaller for solidaritet i kollektivet, i fellesskapet.

At når en viser sårbarhet, så kan læreren da, og de andre elevene, tre støttende til og vise solidaritet med deg.

Vi stoler på deg, vi støtter deg, vi tror på deg.

Eleven kan oppleve å bli verdsatt for sine sårbarheter.

Selv om de er sårbare.

Og verdsatt for sine annerledesheter.

Eller særegenheter, som han beskriver det som.

Fordi alle er særegne.

Alle er annerledes.

En sånn rar liten hemmelighet.

Og siden alle er annerledes, så trengs det et trygt miljø.

Med trygghet.

For å tørre å vise sårbarheten.

Ellers tør vi ikke vise den.

Og disse tre til sammen.

Kjærligheten, likeverdigheten og solidariteten.

De er anerkjennelse i en form for gjensidighet, ifølge Honnt.

Det er vanskelig å få til.

[Alessandro]

Det er vanskelig, ja.

Det er jeg kan tenke meg.

Og det er mange tanker som ...

Jeg kan få, når jeg hører deg, for eksempel at det er ... Det å være unormalt, det er normalt.

Så det er normalt å være unormalt.

Og det kan være litt rart å tenke på, men din erfaring og dine studier vil bekrefte dette.

Men du nevnte ordet kjærlighet, den første sfæren.

Og så sa du at vi skal komme tilbake til dette begrepet, kanskje.

Skal vi snakke om kjærlighet nå?

For du har nettopp introdusert begrepet kjærlighet.

[Øystein]

Jeg tenker at i teorien til Honnet så er kjærlighet nevnt som ... en tilstand der dere har sterke, emosjonelle, positive følelser mellom to personer. Det er det. Og han nevner for eksempel som ... ja, som mellom et kjærestepar eller innad i en familie eller blant venner.

Så han går ikke mer i dybden på det.

Og det er flere etterpå som har prøvd å utvide og sagt noe om dette.

Men før han publiserte sin teori i 1992 på tysk, så kommer jo C.S. Lewis i 1960 ut med boka The Four Loves. Og det er flere som knytter C.S. Lewis' beskrivelse av de fire kjærlighetene til Honnets teori. Og det C.S. Lewis gjør, er ganske elegant.

Han sa at før vi kommer til kjærlighet, må vi snakke om tiltrekning.

For det å tiltrekkes mot noe er jo det å oppleve noe som verdifullt for meg, og det tiltrekkes vi mot.

Og i den tiltrekningen mot noe som behager oss, noe som vi liker, så har vi to veier å gå.

Og det er interessant.

Den ene veien, som han sier ...

Det er å møte noe som behager deg, noe du liker og er tiltrukket av.

Da kan du velge å tenke at den tingen vil jeg ha for mitt behov.

For det føles så deilig for meg å ha den tingen, knytte den til meg.

For det oppfyller mitt behov for nærhet, for å bli elsket sjøl.

Så derfor vil jeg ta den tingen og ha den tingen for meg.

Det kaller han for en form for need love.

Den andre formen, som er et prinsipp før vi kommer til kjærligheten, er ... Han kaller det for gave.

Gavekjærlighet.

Giftlove.

Og det er sånn at hvis vi blir tiltrukket av noe som behager oss vel, som vi liker veldig godt, og som vi kjenner er fantastisk ... Så kan vi komme i den tilstanden at den tingen vil jeg støtte.

Den tingen vil jeg få til å gro.

Her vil jeg gjøre en innsats fordi jeg ønsker at den tingen som jeg er tiltrukket av, skal gjøre det vel.

Jeg vil at den skal bevares, skal blomstre.

Og da vil en ha en annen form for kjærlighetspraksis, for da vil du gjerne gi en form for støtte.

Hjelp, oppmuntring, på den andres vilkår.

Ikke fordi du skal knuge denne til at jeg vil ha den nær.

Prinsippet om tiltrekning virker inn på de fire kjærlighetene hans.

Og de fire kjærlighetene som han snakker om, er jo Eros, det er Filia, det er Storge og det er Agape.

Og Eros kjenner vi til, og erotikken ... Den skal ikke være, på en måte, tenker jeg, i noen form til stede mellom lærere og elev.

Det er blant elskere den hører til.

Men Filia ... Filia beskriver C.S. Lewis som ... det er den kjærligheten som er mellom to personer som har vært venner lenge.

Den vennen som du er venn med sjøl om du ikke har sett på to år, og når du treffer den igjen, så er de samme gode følelsene av tillit, av raushet, du vil støtte opp om.

Hvis en trenger hjelp, så stiller du opp.

Og en er venner i Filia så lenge en har noen felles prosjekt eller felles mål som en er opptatt av.

Derfor er det naturlig i menneskers liv at når vi gjennom mange, mange år er venner i lag og går i samme forening eller samme treningsklubb eller jobber i lag som kollegaer, og så skifter vi miljø, og så endrer livet seg helt, da er det naturlig, sier Lewis, at Filia trenger vi ikke lenger.

Den får seg vekk, det er helt naturlig, men treffer vi den igjen, vil vi gjerne kjenne på den positive.

Og i skolen er jo elevene og læreren mye i lag om fellesprosjekt.

Felles læringsmål, felles aktivitet i skolen.

Og elever og lærere jeg har snakka med, forteller om denne opplevelsen av vennskap.

Men samtidig så er det jo et asymmetrisk forhold, fordi læreren er ansvarlig for elevenes trivsel på skolen.

Selv om det høres veldig stort ut og vanskelig, men elevene går ikke på skolen og er ansvarlige for lærerens trivsel.

Det er stor forskjell på det.

Men likevel kjenner vi på det vennskapet i at vi har fellesprosjekter med et tema vi holder på med nå.

Vi skal neste månedsgang på tur i lag.

Sånn opplever Filia.

Storge, som er den tredje formen, det er den type kjærlighet som foreldre kan oppleve overfor egne barn, der du noen ganger f.eks. må ... Jeg kan ikke bruke ordet tvang, men du må sterkt oppfordre et barn, f.eks. 'Nå skal du være med ut og gå på tur, for vi trenger å bevege oss litt.

Nei, jeg vil ikke! Jo, men nå skal du være med, vi trenger å bevege oss litt.'

Det å lede barn på stier de ikke visste at de ville gå på.

Og det handler òg om å sette grenser for barn når barn gjør ting vi vet vil skade dem.

Og den kjærligheten, både de grenser, å verne dem, men òg å pushe dem, er en kjærlighet fordi vi vil barnet vel.

Og det er òg en del av lærerens jobb, og mange lærere kjenner på den.

Og så har du den siste, Agape, som er ... en form for ... Det engelske ordet er jo 'charity'.

Det blir så rart.

Veldedighet.

Eller en kan koble det ... Det kommer jo ifra fortellingen om den barmhjertige Samaritan, der en gir kjærlighet, støtte, praktisk og emosjonelt og på andre måter til en annen fordi en ser at den andre trenger det.

Og når det går den andre vel ... så gjør det noe med oss.

Vi kjenner at vi opplever at vi har hatt betydning for et annet menneske.

Det kjennes godt, det kjennes meningsfullt å lære å fortelle om den typen kjærlighet, at de gir, og de ser det lykkes, og de vil barna vel.

Hvis du står i en krevende hverdag og bare gir og gir og gir, og du ikke opplever det som anerkjennelse, nemlig fordi det aldri er gjensidig, så er det veldig tappende.

Men jeg tenker at både Filia, som er vennskapskjærlighet, Storge, som er på en måte en foresatt sin type kjærlighet, som bryr seg om, og den med Agape som ubetinga kjærlighet ... Alle de tre stemmer overens med opplevelsen min av hva kjærlighet er i anerkjennelsen til Honnet.

[Alessandro]

Men det er en veldig interessant beskrivelse du kommer med.

Disse fire begrepene du snakker om, de er greske ord.

Og de er på en måte ... De kan hjelpe lærere å forstå litt bedre, kanskje, forholdet de har med elevene og jeg ser det er noe som ... Faktisk, det å være lærer er noe som på en måte ...

Endre deg.

Ta opp hele din person.

Det er flott og krevende.

Og selvfølgelig har alle ulike yrker ett eller annet av disse elementene.

Men det å være lærer med elever som ofte er veldig unge, iallfall mye yngre enn deg, som er i en sårbar situasjon ...

Det er noe helt spesielt som tar hele deg, for å si det sånn.

Har du noe som kanskje du har opplevd sjøl i dine 25 år som lærer på skolen?

Kan du se deg igjen tilbake med alle teoriene du har nå?

Og du tenker ja, med den, ja.

[Øystein]

Ja, jeg kunne tenke meg det.

Det hadde vært så herlig å vite om teorien om anerkjennelse.

Den skulle jeg veldig gjerne likt å vite om, for å orientere meg litt, men òg å legge vekk litt byrder av og til.

Men òg å sette pris på de gangene du opplever å bli verdsatt av foreldre og av elever, og på en måte gjemme det i hjertet og skatte det og ta det på en måte til meg, som ekte og verdifullt.

Når jeg begynte for lenge siden 24 år og rett ut i full jobb og kontaktlærer for en klasse ...

Et av mine første råd var fra andre drevne kollegaer.

Ikke vær venn med elevene.

Du må ikke være venn med elevene.

Jeg tror ikke jeg forsto hva de sa.

Jeg hørte hva de sa, men skal jeg ikke være venn med dem?

Skal jeg være frekk, eller skal jeg være streng?

Hva er det å være venn, og hvor går de grensene?

For jeg merka veldig fort at elevene ville være venn med meg.

De ble fortrolige, de kom til meg når de hadde opplevd noe de grein, de trengte støtte og trøst.

Og de delte personlige historier, fortellinger, og de spurte opp om meg og mitt liv, og de ville vite ting.

Og jeg delte jo av det, men jeg tok det ikke med meg hjem på rommet.

Jeg tok dem ikke med meg hjem i heimen, som en ville gjort med en lekekamerat-venn.

For jeg var jo voksen, og de var barn, så det å finne de grensene, at en er tydelig på de grensene som venn, er viktig.

Og så kjente jeg jo òg på at jeg hadde jo ansvar for f.eks. å ha samtaler med foreldrene, og hadde en jobb med både lærings- og utvikling i forhold til dette.

Men òg er foreldre veldig opptatt av om jeg hadde kunnskap om og kjennskap til ... hvordan eleven fungerte i lag med de andre, om eleven var høflig og vennlig, og om eleven hadde venner i læringsmiljøet.

Plutselig har du en veldig tydelig, asymmetrisk posisjon, der jeg erfarte at det skader ikke meg å være vennlig venn, men jeg er likevel ikke på samme linje, fordi det er mitt ansvar, og det er ikke elevens ansvar.

Så har jeg erfart at ... det har jo vært krevende i perioder.

Og jeg har opplevd elever som jeg ikke har kommet i posisjon ... der jeg opplever at det er tillit mellom oss.

Før jeg på en måte har erkjent det.

Og måtte snakke med andre kollegaer og få et råd.

Og gjort store innsatser der jeg gjerne begynner å skrive logg.

Det har vært blitt viktig for meg som lærer.

Skrive logg om hvordan jeg opplever mitt forhold og kommunikasjon og aktivitet i lag med en elev.

Og vært bevisst på å bli proaktiv.

Det å prøve å ... vise tillit, vise omsorg før jeg får det.

Det kan være vanskelig.

En elev som har mye sinne og aggresjon, som lærer jo kjenner på at det er personlig, det gjør vondt.

Men da å tenke at ... Å gå litt mer teoretisk til verks med å bestemme seg for ... OK, la meg snu.

Jeg kan snu min praksis.

Og kanskje kan det ...

Og det har virka inn.

Og jeg har nok opplevd at ... Kjent på den kjærligheten og kjent på takknemligheten å ha elever over mange år.

Og veldig ofte òg de da som en gjerne brukte mye tid på fordi en brydde seg om, men en kommer ikke i posisjon.

Og så kom en i posisjon etter lang tid allikevel!

Hvor verdifullt det er å se de sånn 15 år etterpå, og så er de voksne folk som jobber 20 år etterpå.

Mine elever er i 40-åra nå, de første mine.

De er jo voksne.

Og det er jo så godt å se at det går bra med så mange.

[Alessandro]

Men det du sier, er en gjensidighet som kan komme mange år senere også.

Det er en anerkjennelse som du får tilbake.

[Øystein]

Det tar tid.

[Alessandro]

Men det du sier, teorien, er faktisk viktig for å forstå din jobb som lærer.

Hadde du hatt den teorien, ville du følt deg litt tryggere.

[Øystein]

Ja, det er ikke tvil om at jeg ville følt kjent på det.

Men ikke bare i forhold til min egen praksis.

Men det å kunne diskutere med kollegaer ... Være enig om dette.

Og bruke de samme begrepene.

For når noen i kollegiet sier du skal ikke være venn med elevene, og så er det punktum ...

[Alessandro]

Nettopp.

[Øystein]

Så er det ikke noe mer debatt om det.

Eller det har også vært ord om kjærlighet.

Kan en lærer være glad i elevene sine?

Det vet jeg om og har snakket mye om.

Der er det lærere som er tydelige på ... 'Jeg kan ikke være lærer hvis jeg ikke er glad i elevene mine.'

Da slutter jeg.

Der har noen sagt, mens andre sier igjen at 'nei, jeg trenger ikke være glad i elevene'.

OK, så det kan òg fungere for den, men jeg tror at når du er kontaktlærer og skal ha kontakt med foresatte og elever over tid, så kommer du ikke utenom.

Du kan ikke stille deg nøytral til det at det har utviklet seg en relasjon, enten du vil eller ikke.

Den skjer.

[Alessandro]

Jeg ser at teorien som du sier, gir deg de ordene, de begrepene, det språket som du trenger for å forstå situasjonen du befinner deg i. For å vurdere på en måte, på en annen måte.

Men iallfall har du noe redskap, noe verktøy.

Som gjør det mulig for deg å takle situasjonen mer effektivt.

Og ta kanskje bedre begrunnet avgjørelser.

Og ha et bedre forhold og kommunikasjon med kolleger.

[Øystein]

Derfor er det viktig i profesjonsfellesskapet og praksisfellesskapet med de ansatte som er på skolen, det å kunne ha noen begreper og forståelser.

Det er jo en myriade av psykologiske teorier og begreper.

Og vi lærere, iallfall hvis jeg husker du sjøl var i barneskolen, så ... Hvis noen kommer og holder et kurs og sier at sånn er det nå ...

Så gjør vi det, så tror vi på det.

Og så har gjerne kommunen bestemt at nå skal vi satse på den og den type praktisk intervensjon eller den og den type måte å lage relasjon på eller den og den måten å gjøre det ... For vi har ikke tid i hverdagen, i full jobb som lærer, å orientere som ny forskning, gammel forskning, til om ... Vi får ikke lest så mye.

Det settes ikke av tid til det.

Så det blir på en måte den praksis som utvikles over tid på den skolen.

Og så kan en annen skole gjøre noe helt annet.

[Alessandro]

Ja, men det er egentlig en av grunnene til at vi har disse podkastene.

Akkurat fordi det er veldig travelt, og man har ikke tid.

Og kanskje man kan lytte til podkasten og få litt innspill.

Mens man jobber på kjøkkenet og vasker tallerkener.

Og tar opp rydding.

Men har det kanskje noen siste budskap?

En siste idé?

[Øystein]

Ja, jeg har jo kjent på det.

Holder på med en doktorgrad der jeg forsker på det som skjer i interaksjonene, altså her og nå-samhandling, mellom lærer og elev i skolen.

Og så underviser jeg samtidig førsteårsstudentene på lærerstudiet her på UiS.

Og så undrer det meg ...

Hvorfor er ikke anerkjennelse en del av pensum i pedagogikk?

Det er meget rart, tenker jeg, for det er en essens av ... All forskning viser, og det vet levende studenter, at det er viktig å ha en god relasjon.

Men vi har ingen pedagogisk teori som forklarer hvordan du bygger en god relasjon.

Og det gjør anerkjennelsesteorien.

Den forklarer noe over tid.

Hvordan disse sfærene med å vise omsorg, ta initiativ, inntone deg på elevens kanal, ta hensyn til elevens behov, bygge tillit og trygghet ... som igjen kan føre til at eleven deltar, som igjen kan føre til at en kan støtte dem når de er sårbare.

Den har på en måte en vei inn i å bygge relasjoner, en god relasjon.

Så jeg ønsker jo og håper og jobber for at begrepet og teorien anerkjennelse ...

Bør mer inn i utdanningen, til de skal bli lærere.

Men òg inn i pedagogikkfeltet.

Og jeg tror det er tegn som tyder på at det kan gå den veien.

Så det håper jeg på.

[Alessandro]

Jeg jobber på det.

For jeg støtter deg fullt og helt i dette.

Men du, Øystein, tusen takk.

Tusen takk for at du var med i denne episoden.

Og lykke til.

[Øystein]

Veldig kjekt å få lov å være her.

[Alessandro]

Og lykke til med forskningen din og doktorgrad. Og kanskje du kommer tilbake en annen gang.

For å jobbe videre om anerkjennelse.

[Øystein]

Takk!

[Alessandro]

Men takk, takk, Øystein.

Så takk for at du lyttet til Refill.

Vi håper du blir med oss igjen i neste episode.